

Dragica Haramija, Janja Batič

Feri Lainšček: *Barvice*.

Murska Sobota: Franc-Franc, 2010. Ilustracije Andreja Brulc.

Feri Lainšček je v zbirki *Barvice* mladim bralcem namenil dvanajst pesmi o dvanajstih barvah, ki so jim likovno podobo podelile zanimive in pestre ilustracije Andreje Brulc. Že na naslovnici so predstavljene vse v pesmih omenjene barve, in sicer v obliki prepleta barvic, ovitega okoli zlate barvice, postavljenega na bleščeče srebrno ozadje. Oranžna barvica se prepleta z repom oranžne mačke, ki v desnem spodnjem delu naslovnice opazuje miš pred sabo. Konica oranžne barvice kaže na zapis imena ilustratorke, na hrbtni strani pa konica črne barvice kaže na portret pesnika in je prepletena z repom psa. Vezni list deluje kot zanimivo kazalo zbirke, saj si pesmi sledijo glede na vrstni red barvic: bela, modra, rumena, rdeča, zelena, oranžna, siva, vijoličasta, črna, srebrna, zlata in rjava.

Pesniška zbirka je nastala kot del projekta Barve sveta v okviru Maribor 2012 – Evropska prestolnica kulture; projekt ni bil izpeljan, slikanica pa je vendarle izšla. Barve nosijo skrite pomene in vsakega bralca nagovarjajo po svoje, saj ima vsakdo najljubšo barvo, pomembni pa so tudi barvni odtenki. Motivno-tematsko pesnik zaznamuje barve s samosvojimi pomeni in v vsaki pesmi pokaže na dvojnost, par dobro – slabo oziroma veselje – žalost (bolečina), pri čemer barva spremeni odtenek in hkrati pomen (npr. rdeča je barva ljubezni, a ker ta ni realizirana, postane barva krvavečega srca: “Ali je sploh lahko kaj bolj rdeče / od srca, ki gori /.../. // Čez nekaj dni, / ko je šel zopet tam mimo, / je bilo srce prebodeno s puščico. / Zdelo se mu je zdaj še bolj rdeče / in vedel je, da mora napisati pesem / o srcu, ki krvavi.”). Pesmi so postavljene na enovite barvne ploskve dvostranskih ilustracij. Ilustracije so kombinacija kolaža različnih barv in kvalitet papirja ter fotografij in risb. Barve v posamezni ilustraciji so omejene predvsem na ilustrirano barvo ter črno, belo in sivo.

Pesniška zbirka z barvami od prvouvrščene bele, ki je barva nečesa novega, še neizrečenega, prijaznega, je torej barva rojstva in otroške duše,

do zadnje pesmi, o rjavi, ki je barva zemlje in smrti, splete zaokrožen niz človeškega življenja. Mestoma v lirski izpovedi pomen barve ne sovпада z njenim tradicionalnim simbolom (avtor na primer simbolne vrednosti žalovanja ne podeli črni, temveč rjavi, barvi zemlje, v katero nas pokopljejo). Ilustratorica belo prikaže kot kolaž likovno predstavljenih besed pesnika – bele snežinke, zapis izpod pisala pesnika “abc”, cvetovi na drevesu, golobi. Pesnika modra spominja na daljave, kjer se stikata morje in nebo, a tudi na modre oči, in takrat modra postane barva bližine. V pripadajoči ilustraciji se pojavi niz fotografij oči in sličic src v različnih odtenkih. Rumena je barva sonca: zvezde v središču našega osončja in tistega sonca v nas, oboje pomeni toploto in toplino. Ilustratorica ustvari preplet rumenih sonc in črno-belih fotografij otrok. Rdeči sta ljubezen in žalost, kakor smo pokazali z navedenim odlomkom. V ilustraciji je na eni strani zidu upodobljeno srce, pod katerim je zapis iz pesmi (*Ljubim te, Pupa!*), na drugi pa krvaveče srce, prebodeno s puščico. Zelena je trava, a tudi zavist, v tej pesmi se avtor poigrava s frazo (na primer zlesti na zeleno vejo), barvo personificira (ta se ne počuti dobro v svoji koži, kadar je uporabljena kot zavist, raje bi šla v večno pomlad, kjer je najlepša in najbolj dobrotljiva). Ilustratorica ponovi preplet barv z naslovnice, le da tokrat preplete človeške figure v različnih zelenih odtenkih in teksturah, na zeleno podlago pa postavi črno-bele fotografije dreves. Oranžna je topla kot barva večerne zarje in smešna kot oranžni maček. Ilustratorica upodobi pesnika in velikega oranžnega mačka z dvema jabolkoma na hrbtu. Siva avtorja spominja na ravnice in samoto, a tudi na lepoto; ob rjavi je to edina pesem, ki ima tradicionalno oblikovane štirivrstičnice, s prestopno in v zadnji kitici s pretrgano rimo. Ilustratorica sivo upodobi s fotografijo meglene pokrajine, po kateri se človeška figura sprehaja s psom, ter risbami sivih miši. Vijoličasta, ki je lahko tudi škrlatna ali lila, lahko pomeni marsikaj, na primer spoštovanje. Iz barvnega odtenka lila nastane lastno ime Lila in takrat postane to barva ljubezni. Ilustratorica cvetočemu drevesu in kralju, odetemu v škrlat, doda fotografiji deklic in zapis iz pesmi (*Lila, rad te imam!*). Črna je lepa, kadar imamo radi črne stvari, na primer človeško dlan, vrano, muco ali črno ovco “/.../ ki mogoče najbolj ve, / kako je na tem belem svetu, / če si črna...”. Ilustratorica barvo ponazori s slikami črne mačke, čarovnika, črne ovce, naštetu pa tudi tokrat kombinira s fotografijo (vesolje in vrana) ... Srebrna je barva denarja, nakita, solz in starosti; vse tri kitice se začnejo z glagolom *menjam*, ki poudarja žalost lirskega subjekta, da marsičesa ni razumel, ko je bil še čas. Ilustracija v jeziku podobe ponazori pesem, saj so na njej upodobljeni pesnik, ki odhaja iz vasi, deklica, ki za njim toči srebrne solze,

ter ostale srebrne reči: srebrniki, škarje, fotografija otrok. Zlata pomeni hrepenenje po soncu in svobodi, ker je zlato vedno zaklenjeno in skrito. Tudi pri upodobitvi zlate se ilustratorka nasloni na pesnikove besede in vključi zlatnike, ključ in ključavnico, roke, ki se stegujejo k soncu. Rjava je barva življenja (saj daje rjava zemlja pridelek) in smrti. Ilustratorka na rjavo ozadje položi fotografijo dojenčka, iz papirja izrezane liste, krta, ki rije pod zemljo, psa ...

Ilustracije v pesniški zbirki predstavljajo poskus ilustratorke, da bi v celoto vkomponirala najrazličnejše podobe, in sicer tako z vidika likovne tehnike (fotografije, izrezane podobe, risbe) kot z vidika izbire motivov (v ilustracijo bolj ali manj dobesedno prenese besede, ki jih je zapisal pesnik).

Pesniška zbirka *Barvice* je hkrati emocionalna in refleksivna, saj pesnik vzpostavlja osebni odnos do barv in njihovih pomenov. Povezuje jih z drobnimi stvarmi in odnosi iz vsakdanjega sveta, saj so med belo in črno zajete vse barve tega sveta z vsemi odtenki vred: življenje pač ni le enobarvno. Naj bo čim manj nečimrno zeleno, čim bolj oddaljeno od rjavih grobov, toplo kot rumeno sonce, prijazno kot modre oči in dišeče kot oranžna pomaranča.